

ЕУ се проширила: Рајско острвце у Африци нови члан

Европска унија је богатија је за рајско острвце у источној Африци , 95 одсто становништва на референдуму гласало је за припајање Француској, пошто им је то одобрено 2011., а од 2014. су дио ЕУ.

Група острва има 374 квадратна километара, а краше их дјевичанске пјешчане плаже и тиркизно море.

Корални гребени у тиркизном мору, плантаже ваниле и дјевичанске пјешчане плаже удалјене 8.000 километара од Брисела, нови су дио Европске уније. Тај комад раја на земљи тропско је острвце Мајоте у Источној Африци, између Мозамбика и Мадагаскара. С првим даном 2014 . постао је пуноправни дио ЕУ.

Евро је већ годинама званична валута у том архипелагу. Ријеч је о бившој француској колонији, која и Након слома француског колонијалног царства није постала самостална – остала је везана уз Париз. Становници Мајоте и даље

себе доживљавају као „француски прекоморски народ“. На референдуму 2009. године више од 95 одсто становника гласало је за то да њихова острва и службено постану француски прекоморски епартман. То су и постали 2011., а по Уговору у Европску унију ушли су на Нову 2014. годину. Иако им је предсједник Франсоа Оланд, становници Мајоте с Француском немају пуно заједничког.

Више од половине острвљана не говори француски, а 98 одсто њих су муслимани. Половина становника млађа је од 20 година. БДП по становнику износи само 6.500 еура, пет пута мање него у Француској. Подсјетимо, Француској припадају и прекоморска подручја у Карибима – Гуаделупе и Мартиник.

Уласком у ЕУ на острву Мајоте почињу вриједити француски закони. Нема више полигамије, а донја граница за брак подиже се на 18 година. У Француској су се већ јавили многи противници припајања те групе острва од 374 квадратна километра. Многи француски

порезни обавезници постављају питање који је смисао ванјских граница у Индијском океану. Националисти говоре о „великом терету“, а влада истиче велике потенцијале у рибарству и туризму.

Француска је од 1987. у острво уложила 680 милиона евра, а сада се очекују нова улаганја будући да ће острвљанима на располагању бити и средства из фондова ЕУ.

– За Мајоте ће бити велики изазов припремити се за привлачење новца из фондова ЕУ– рекао је европски

повјереник за регионалу политику Јоханес Хан.

Туризам је слабо развијен. На острву је само неколико хотела а летовима је повезано само са Француском и афричким копном. Заузврат, архипелаг је сачувао свој изворни шарм. Многи се надају да ће тако и остати – упркос чланству у ЕУ. Сретници из Хрватске који имају довољно новца од јучер могу само са личном картом преко Париза отићи на љетобанје у Индијски океан на територији ЕУ.

Рига и Умеа – европски градови културе у 2014. години

Пријестолница Латвије Рига и шведски град Умеа, према Одлуци Европске комисије, европски су градови културе у 2014. години. Своје културне програме Рига ће службено започети 17., а Умеа 31. јануара.

Садашња титула европских градова културе додјељује се по критеријима које су донијели Европски парламент и Вијеће 2006. године иако почетак ове културне манифестације сеже у 1985. годину.

Градови се одабиру на бази квалитетесвојих културни програма који морају одражавати европску димензију, укључити локално становништво свих доби те допринијети дугорочном развоју града.

Титула европског града културе снажно доприноси трансформацији имиџа града у свјетско културно одредиште што се повољно одражава на развој града и квалитет живота. Осим износа од илион и по

евра из европског Програма културе, европски градови културе могу привући и до десетине милиона евра из Фонда за регионани развој.

Након Умее и Риге у 2014., слједећи европски градови културе бит ће: чешки Плзен и белгијски Монс у 2015., шпањолска Доностиа-Сан Себастиан и пољски Вроцлав у 2016., ципарски Пафос и дански Архус у 2017. те малтешка Валета и низоземски Леуварден у 2018. години.

2013. – Европска година грађана

Година 2013. у Европској унији је проглашена Европском годином грађана. Током године одржат ће се много манифестација које ће бити у знаку размишљања шта је европско грађанство постигло у посљедњих двадесет година, али и у знаку актуелних очекивања грађана Европе.

Двадесет година након увођења европског грађанства, ступањем на сбагу Уговора из Мастрихта 1993., цијелогодишње активности показат ће какаве стварне користи грађанство може имати у свакодневном животу од европског грађанства. Преиспитат ће се и постојеће политике и програми о европском грађанству. Свим овим активностима потакнут ће се и расправа о томе какву Европу грађани желе и које су реформе потребне како би се побољшао њихов свакодневни живот. Европска

комисија као иницијатор Европске године грађана, сматра да је право вријеме за широку јавну расправу о будућности Европе будући да се слједеће године одржавају европски парламентарни избори.

Одлуком Европског парламента и Вијећа о Европској години грађана из 2011. предвиђено је буџетско издвајање за ову манифестацију од милион еура, али коначан износ зависи од тога како ће средства из буџета за 2013. годину бити расподјељена.

Европско грађанство замишљено је као додатна погодност у

свакодневном животу грађанима ЕУ-а и ово право није у супротности са „националним“ грађанским правима. Европско грађанство омогућава, између осталог, бирачка права на европским изборима, право на конзуларну заштиту, право на петиције Европском парламенту, притужбе европском обудсману као и учешће у европској грађанској иницијативи – облику грађанске законодавне иницијативе.

Истраживање које је Европска комисија провела 2010. показало је недовољну информисаност грађана о многим правима. Тако је 43 посто испитаника одговорило да не зна шта би требао значити појам „грађанин Европске уније“, а 48 посто оцијенило је да није довољно информисано о својим правима. Сљедећи извјештај о европском грађанству Комисија ће објавити током ове године, а на темељу истраживања које је проведено током 2012. године.

Уговором о Европској унији из 1993. године успостављено је грађанство Европске уније. Према Уговору, свака особа која је држављанин државе чланице грађанин је Уније.

Грађанство Уније не замјењује национално држављанство већ га надопуњује додатним правима. Уговором су утврђена сљедећа права грађанства Европске уније:

- Право на слободно кретање и боравак на подручју држава чланица;
- Право да гласају и да буду бирани на локалним изборима и изборима Европски парламент у држави чланици у којој бораве, под истим условима као и држављани те државе;
- Право да, на подручју треће земље у којој држава чланица чији су држављани нема своје представништво, уживају заштиту дипломатских и конзуларних тијела било које државе чланице под истим условима као и држављани те државе;
- Право на подношење петиције Европском парламенту;
- Право на обраћање европском обудсману.

Сљедећим уговорима и секундарним законодавством Уније ширила су се права грађана ЕУ-а. Тако је Уговор из Амстердама који је ступио на снагу 1. маја 1999. године увео право на приступ документима институција ЕУ-а, право на обраћање институцијама и тијелима Уније на било којем од језика Уговора те право на одговор на истом језику као и одредбу која омогућава институцијама ЕУ-а да подузме мјере против дискриминације европских грађана на темелју пола, расног или етничког поријекла, религије или вјеровања, инвалидности, животне доби или сполне оријентације. Уговор је појачао право слободног кретања људи тако да је интегрисао у текст Уговора Шенгенску конвенцију. Амстердамским уговором потврдила се и обавеза сваке државе чланице да подигну

квалитет и остваре слободан приступ образовању на националном нивоу.

Надалје, Уговором из Нице који је ступио на снагу 1. фебруара 2003., појачане су одредбе о слободном кретању и о пребивалишту увођењем квалификоване већине за одлучивање у савјету министара, којим је та материја прешла у подручје надлационалног ослучивања. Сљедећи важан докумнет који је кодифицирао основна права грађана ЕУ-а јесте Повеља Европске уније о основним правима, коју су прогласили Европски парламент, Европска комисија и Савјет министара на заједничком засједању у Ници 11. децембра 2000. године. Једнаку правну важност као и Оснивачким уговорима дао јој је Лисабонски уговор. Повељом су обухваћена грађанска, политичка, социјална и економска права загарантована грађанима ЕУ-а. У Повељу су укључена и права која до тада нису била под заштитом Уније, а то су право на добру управу, право заштите личних података и права која се односе на биоетику.

Лисабонски уговор увео је норме којима се настоји повећати судјеловање грађана у демократском животу Уније. Апсолутна новина је могућност политичке партиципације грађана и директна демократија. Иако је функционисање ЕУ-а и даље засновано на репрезентативној демократији у Уговору се истиче право сваког грађанина да учествује у демократском животу Уније те да одлуке морају бити донесене на што отворенији начин и што ближе самим грађанима. Надалје, уводи се принцип партиципативне демократије кроз различите облике

којима ће Унија потицати учешће грађана. Институције су обавезне Уговором одржавати отворени дијалог с удружењима грађана и цивилним друштвом који није пригодан већ редован и транспарентан.

Комисија се обавезује на одржавање детаљних савјетовања са заинтересованим странама како би осигурала досљедно и транспарентно дјеловање Уније и омогућила цивилном друштву укључивање у законодавну процедуру. Оно што чини главну иновацију јесте да најмање милион грађана који су по слову Уговора држављани „значајног броја држава чланица“ могу подузети иницијативу позинања Комисије, у оквиру њених овласти, да поднесе било који одговарајући приједлог о питањима за која грађани сматрају да је потреба правни акт Уније у сврху имплементације Уговора. Осим правних одредби за реализацију такве иницијативе нужно је претпоставити постојање активног цивилног друштва и развијене мреже цивилних удружења на подручју Уније, као и високе грађанске свијести, која ће бити способна употрејибити такав инструмент који може утицати на јавне послове ЕУ-а.

Уз наведене промјене, лисабонски уговор уводи и једну језичку новину, па се тако Европски парламент више не састоји од „представника народа из држава окупљених у Заједници“ већ од „представника Унијиних грађана“ чиме се наглашава растућа важност грађанства ЕУ-а.